

מספורי המגיד

"חפירות מסתוריות"

סיפור היסטורי מתקופת הקוזקים [בשנות ת"א ת"ג]

דרמה מדהימה ביותר!

פרק י"ח – י"ט

תקציר ענייני:

מריאן מתגייס בעל כורחו לשמש כחייל מהשורה בצבא שנאבק בקוזקים, איש לא שומע את מחאתו על גיוסו בגיל 12 הוא מבין שהקריבו אותו על "מזבח המולך" כי הוא בעצם לא בן אמיתי אלא חורג ואולי אף פחות מיכן.

אבל לחצו של קריסטוף שלאגער מנהל האחוזה שגויס בעל כורחו שמתכוון להשתמש בו כמגן חי שלא ישלח לחזית, הוא מתכנן בריחה בזמן המתאים, הוא מתכוון לעזוב את "הפאן" בשל בגידתו בו, אבל הוא מעדיף להישאר בחיים ולא למות למענו.

מריאן מוצא לו במקום ידיד טוב, את בנו של הגנרל יאנוש פדריקו יוליאן שגדול ממנו בשנה. גנרל יאנוש מגלה כי מריאן הוא בעל כישורים מדהימים ומבין דברים מחוץ לקופסה. הוא שמח לצרף אותו לצוות החשיבה שמנהל את המערכה.

מריאן ויוליאן מנהלים ביניהם ויכוחים תיאולוגים קשים בהם מערער מריאן על כל מיני תפיסות שרווחות בדת הקתולית, הוא מוכיח לו סתירות מוכחות שמעמידות את הדת בכל עליבותה, הוויכוחים עוברים לאבא גנרל יאנוש שכועס מאד, הוא מאד פוחד שבנו ייהפך להיות כופר בדת, דבר שהוא חמור בעיני קתולים אדוקים, הוא מבקש בכל לשון של תחינה מיוליאן להתרחק ממריאן שהוא כופר גמור, אבל יוליאן שבוי בקסם של מריאן שהוא בעל מחשבה מאד בהירה וגם תורם מאד למאמץ המלחמתי, לאחר התלבטויות קשות החליט לא להפריד ביניהם אבל ביקש בכל לשון של בקשה מיוליאן שלא ישוחח איתו על נושאי הדת.

אבל יאנוש איחר את הרכבת, יוליאן אוהב את הוויכוחים שיש ביניהם והם מחליטים לברר את הסיבוכים שבדת אצל הארכיבישוף של לובלין שחייב

מספורי המגיד

להיות אדם מלומד מאד אחרת לא היה מגיע לדרגת כמורה כה גבוהה, מריאן ישטח בפניו את כל השאלות הקשות בתקווה שכעת ישמעו משנה סדורה.

~~~~~

פרק י"ח

"אתה מכיר את העיר היטב?" שואל מריאן את חברו יוליאן פרדריקו בחשש, הוא מרגיש שהוא למעשה לא מתמצא אבל מנסה לשדר כי הוא מכיר ויודע.

הוא קלט מהרגע הראשון את התכונה של יוליאן להפגין ביטחון עצמי, אבל למעשה תר בגיטוש את המקום כאחד שלא מכיר אותו בכלל. גם הפעם חשש שהוא מהמר ולא יודע בדיוק את ביתו של אותו כומר. יוליאן השתדל להפגין ידע אבל למעשה הסתבך בין הסמטאות המפותלות.

מרגע לרגע תעו בדרך, עד שלפתע הגיעו למקום מוזר בתכלית, מריאן רואה לראשונה יצורים משונים ביותר שלא ראה מימיו, אנשים הולכים עם כובעים שעירים לראשם, כמעט לכולם יש זקנים ארוכים ולבושים הם עם סוג בגד שמשתפלים ממנו פרנזים (ציציות).

"מה זה? בחיים לא ראיתי אנשים כה מוזרים, הם לא נראים חתך של אנשי העיר אפילו המסכנים ביותר כמו הפלחים נראים שונים מהם, עד עתה לא ראיתי כאלו אנשים במקומות שהסתובבנו.

"אתה רציני? אתה רוצה לומר שלא נתקלת בכאלו דמויות בכל ימי חיך?" תמה יוליאן.
 "לא בחיים שלי לא ראיתי כאלו יצורים מוזרים" הגיב מריאן כשהוא לא מסתיר את תמהונו.

"אני לא מאמין למשמע אוזני, אתה לא יודע מה טיב האנשים האלו?! קשה לי להאמין"
 "לא מעולם לא נתקלתי בכאלו יצורים, אז מהיכן שאדע מי הם?
 "לראשונה אני פוגש באדם שאומר שלא מכיר את הזיידים (יהודים בלשון הפולנית)". לא פוסק יוליאן מלהתפלא.

"מה אלו הם הזיידים? כך הם נראים? אני לא מאמין חשבתי שהם הולכים עם קרניים ויש להם צורה מכוערת מאד כפי שמתארים את המכשפות ביער".

"חחח עבדו עליך טוב ההורים שלך, הם ניצלו את זה שלא ראית מימך זייד, אצלנו בעיר יש כאלו הרבה אפילו הסוכן הראשי של בתינו הוא זייד.

"מה אתם מאמינים לאלו שצלבנו את מושיענו? הלא הם אנשים שטניים שנועדו רק לחלוב אותנו הנוצרים המסכנים?" לא מפסיק מריאן מלהתפעל.

מספורי המגיד

"משהו מוזר איתך, אתה שכופר בכל הנצרות, כל הזמן אתה מתאר את הסתירות שבה וטוען שהיא בעצם עבודת אלילים, דווקא אתה היית צריך לחפש את היהדות באשר היא כת מונותאיסטית (מאמינים רק ביחוד הבורא יתברך) מתאים היה לך לחפש אותם ולהידבק בהם והנה אתה משמיץ אותך כמו כל הגויים?!"

"אתה צודק בתמיהתך, הסיבה לכך כי הזינו אותי כל הזמן בתיאורים מפלצתיים שמביאים בך רגשות סלידה איומים אפילו שלא ראית ולא בדקת בנכונות הדברים, עד לרגע זה שקיבלתי אותם מזווית אחרת, אני משנה את דעתי אבל קשה לי להחליט, כי באמת אני מבולבל לחלוטין".

"אולי נעקוב אחריהם להיכן הם הולכים הם הרי הולכים בקבוצה סימן שיש להם איזה משהו לעשות ביחד יתכן שיצא לנו לדבר עם אחד מהם" הציע יוליאן.

הברקת עכשיו, זה רעיון מצוין, יתכן שיצא לנו משהו מעניין מהטיול הזה, בהתחלה חשבתי שאנחנו הולכים סתם לאיבוד, אבל עכשיו הסיפור מקבל צבע חי יותר".

הם עקבו אחרי הקבוצה שהתהלכה באיטיות וראו שהם נכנסים לבניין בן שתי קומות שבנוי בצורה שונה מיתר הבתים, הם הבינו שזה המבנה בו הם מתפללים. הם הסתקרנו לראותם בתפילתם, אבל איך יעשו זאת הלא הם כל כך שונים מהם? בפרט יוליאן שעונד שתי וערב על חזהו דבר שלא יעבור אצלם לסדר היום.

מריאן הגה רעיון, להציץ דרך החלון האחורי, המתפללים עומדים בכוון השני וגבם מופנה אליהם, הם לא ישימו לב שיש סקרנים שעומדים בחוץ שלא מרפים ממעקב. הם לא חשבו שאולי יתפסו על ידי מתפללים שיגיעו יותר מאוחר ויבחינו במציצים.

בינתיים עברה ההצצה שלהם בשלום, הם ראו את סגנון התפילה שלהם שהייתה שונה בתכלית ממה שהם רגילים לחזות בכנסיות שלהם, שם יש את הכומר שנושא את התיפלה, הוא קורא טקסים שונים וגם דורש משהו בענייני היום, הוא מעורר לתקן חטאים (כשכוונתו לעשות על כך כסף טוב בחדר הווידיים) האנשים עייפים מאד, עיתים מנמנמים ועיתים מפהקים, כולם חשים שכבר רוצים להיות לאחר כל השעמום.

אבל כאן במקום התפילה של היהודים זה חי מאד, הם מדברים בשפה לא מובנת כלל, לכן הם לא קולטים שום הגייה, אבל גם בלי להבין הם יודעים כי היהודים מחוברים לתפילתם, הם שותפים פעילים ולא משקיפים להצגת יחיד. שניהם היו מרותקים למחזה הזה שהיה עבורם לא שגרתי.

לאחר כעבור שעה של הצצה בה ראו את הקהל בכל מיני תנוחות והחיות שלהם לא פגה עזבו את המקום כדי לשבת במקום רגוע ולנתח את התופעה החדשה והמשונה.

יוליאן השתדל לא להחצין את תגובותיו, הוא ניסה לטשטש את הרושם כדי שלא להימשך אחרי היהודונים (כלשונו) היו לו רגשות תיעוב טבעיים עליהם חונך כקתולי אדוק ביותר.

מספורי המגיד

אך לעומתו מריאן שהיה נתון בעולם של בלבולים שהחריפו כעת כשראה את הז'ידים שנראים שונים לחלוטין ממה שהוריו מציירים לו אותם. הוא לא ידע להסביר לעצמו את התופעה הזו היא נראתה לו הרבה יותר רוחנית ועמוקה מכל הזיוף שמציגים בכל הכנסיות שביקר בהן.

"אך יכול להיות שהללו הם השונאים שלנו, עליהם מטילים כל שיקוף ותועבה ואילו אותנו עושים יותר רוחניים, הרי הכל הפוך לחלוטין?" השקר בולט כל כך גלוי, עד שלא יכול הוא לכלוא את רגשותיו בלבו.

"אני רואה שאתה נרעש מאד, על מה ולמה?" שואל אותו יוליאן סקרן כולו להבין את חברו המשוונה שאצלו הכל הפוך על הפוך.

"אני מגלה שמלעיטים אותי בשקרים על גבי שקרים, עד היום חשבתי כי היהודים הם עם צרוע ומושחת ביותר שאפשר להאמין עליהם על הכל, אין להם כל בעיה להרוג ילד קטן כדי ללוש מדמו במצות שלהם. כמו כן הם מוצצי כספינו בריבית בלתי נסבלת, כולם הם "שיילוקים" (שיילוק היא דמות אנטישמית שכתב ויליאם שיקספיר מחזאי אנגלי כדי לתאר את תאוות הבצע של היהודים).

אבל היום גיליתי לדעת שהם כולם בעלי צורה אנושית ביותר ולא עוד הם מתפללים כל כך יפה, הם נראים רבה יותר רוחניים מאיתנו, מעניין עוד כמה סודות הם מחביאים שאין לנו כל מושג עליהם"

"אז מה אתה רוצה לומר כעת?" מסתקרן יוליאן.

"זה אומר שאני רוצה לחקור לעומק את כל הנושא שוב, לא אקנה עוד דברים בלי לדעת עליהם כלום".

פרק י"ט

הם יצאו מהוריהם מהמקום כשהם משוטטים בלי כל מטרה, כעת היה ברור להם שאין מה לחפש אצל ארכי בישוף מזדקן שלא נראה שיודע משהו מעניין, מריאן כבר לא היה לו שום חשק להכיר עוד מתחזה שמטיף על דברים שהוא לא יודע עליהם כלום, הוא רוצה לבדוק את כל הדברים לעומק, בלי שינסו לטשטש את דעתו.

כיוון ששניהם לא הכירו את המקום, לא הבחינו כי אט אט יצאו מהעיר ונכנסו אל היער שסביב לובלין, היער היה די עבות ובלי הכוונה נכונה אפשר לתעות בו שעות מרובות, כשהבחינו כי תעו החלו לרעוד מפחד, המקום ידוע כשורץ חיות טרף יש שמהלכות על שתיים ויש גם מהלכות על ארבע, מי מהם יותר מסוכן? אי אפשר לדעת.

הם החליטו להתקדם במהירות, כל עוד יש אור יום ניתן להבחין אם הם הולכים בדרך שיש לה מוצא או שחלילה הם מסתבכים. כשעתיים הלכו עד שהחלו לחוש עייפות באבריהם, השמש להטה מעל ראשם בעוז, הם לא היו מצוידים בשתייה די הצורך, עתה

מספורי המגיד

עליהם לשמור על שארית המים שלא יכלו, דבר העלול לסכן את חייהם. הם התקדמו במעבה היער, לפתע חשו שהם מוקפים על ידי ברנשים מפוקפקים שחמושים מכף רגל עד ראש, הם היו כעשרה שלבושים בתלבושת הקוזקית שהטילה מורך בלב רואיהם, עתה ברור היה להם שנקלעו לצרה צרורה.

"תשמע יוליאן אני יודע טכסיסים איך להטעות את החברים הללו, אני מתמצא בשיטות שלהם קראתי לא מזמן ספר על מלחמות הקוזקים, תמיד סיקרנו אותי מלחמות הקוזקים שנראו לי אנשים אמיצים מאד, החלטתי כדרכי לבדוק את זה לעומק כפי שאני נוהג בכל מה שמעניין אותי, כל מה שהיה קשור לנושא חקרתי ודרשתי, לכן נראה לי רעיון איך אטעה אותם.

אותך אני לא רוצה להכניס למבצע המסובך, למרות שהנך מבוגר ממני, חוששני שאתה עלול ליפול כטרף קל בידיהם. הם יעלו במהירות שאתה הבן של הגנרל יאנוש פרדריקו ראש הלוחמים בהם, הם יעשו כל מאמץ ללכוד אותך כדי לנהל משא ומתן קשוח עם אביך.

הסיפור יהיה מסובך מאד, לכן אני מציע שאתה תברח עד לעץ הרחב שעומד באמצע צד ימין, תסתכל לאן אני מביט, אתה רואה אותו כעת? זה עץ מאד עבות מלא בענפים ועלים רחבים שיכולים להסוות אותך כראות, אתה מהיר טיפוס את זה כבר ראיתי, אז לדעתי תברח לשם ותתחבא בצמרות העץ, אני אעשה תרגיל מסוים בו אצליח לתעתע בהם ואנסה להזעיק עזרה מבחויך".

"אבל אתה לא מכיר את המקום כמוני, אתה תסתבך לחלוטין, עדיף שנברח יחד בכוחות משותפים. אומ... אני חוזר בך, הרעיון לא מציאותי, היער מאד עבות, גם אלה שמכירים את המקום ביער מפותל יתבלבלו אין לנו סיכוי בבריחה. אם נברח הם יירו בנו מאחור כמו כלבים, אני חושב שעדיף להילחם בכוחות משותפים, הם יהיו מופתעים מעצם העזות, בזה נצליח להפיל מספר חללים, למרות שגם זה לא יציל, סיכוי קלוש שנתגבר עליהם וברור שנחרץ גורלנו, אבל עדיף להילחם עד מוות מאשר למות כמו שפנים".

"אני חלוק עליך מכל וכל, להילחם זה לעשות תרגילים, גם הטעיה זו מלחמה נכונה, אבל ללחום פרונטלית זוהי התאבדות ואיני חושב שזה תורם משהו" השיב מריאן.

"ולמה שלא נהיה ביחד עד הסוף המר? מתעקש שוב יוליאן שמתקשה להבין את חברו. למה אתה מסכים שאני אעלה על העץ ולא שנינו? כחברים אנו חיים ביחד וגם להיפך, לא אחד על חשבון השני".

"באופן רעיוני אתה צודק, כך אמור להיות בכל מקרה סטנדרטי בו ידידים מוסרים את חייהם ביחד או מנסים להינצל ביחד, אבל אם נעלה שנינו על העץ לא נוכל להזעיק עזרה, הם יכתרו אותנו ולא יתנו לנו לזוז מהמקום, עד שנכלה מחוסר נוזלים או אפילו מרעב ואולי יותר גרוע הם יכלו בנו את כל הכדורים עד שיראו אותנו חללים ואולי יעשו

מספורי המגיד

זאת בדוך קלה יותר, הם יציתו את העצים מסביב, אין צורך להסביר מה שיקרה. עדיף שאחד ירוץ להזעיק עזרה, אני חושב שמבין שנינו אני אוכל לתמוך להזעיק עזרה, בכך שנינו נינצל, אבל להיפך אני חושש מאד שלא נוכל לשרוד".

"אתה כל כך בטוח במהלך שלך?" תלה יוליאן עיניים תמהות במריאן.

"אני חושב שיש לזה סיכוי רציני מאד לא פחות מ-80% אז הבה ניתן לזה צ'אנס". חתך מריאן את הוויכוח העקר.

למרות שיוליאן לא הבין איך מריאן מפקיר את חייו למענו, אבל דוך טובה יותר לא ידע, לפיכך אימץ את דבריו, הוא מיהר לרוץ בשארית כוחותיו, עד שהגיע לעץ העבות, הוא טיפס במהירות מסחררת עליו והסתתר בין הצמרות, הוא קיווה שהקוזקים לא הצליחו להבחין בכל המהלך.

הקוזקים שהגיעו למקום ראו עתה את מריאן מנסה לברוח, אך הם היו זריזים ממנו הם הקיפו אותו והפילו אותו ארצה עם פלצור (חבל צייד ללכידת חיות מסוכנות), אך תוך כדי שהם רוכנים עליו לקשור אותו בצורה מהודקת, הצליח לגבור על אחד מהם ושלף ממנו את רובו מידו ואת הסכין החדה שאחז בידו השניה במהירות מסחררת שלף את שניהם מידיו כאילו הוא גנב מלידה, הוא חתך את החבל עם הסכין החדה והשתחרר מהמלכודת.

הם לא האמינו למראה עיניהם, איך הכל מתהפך להם בצורה מסחררת, מקרבן בטוח הפך לפתע לגורם מאיים. באמצעות הרובה שלו איים על ראשם של שלושה מהקרובים אליו, הם נסוגו לאחור בבהלה, את הרגע הזה הוא ניצל. הוא הצליח לתפוס מחסה בין העצים ומשם החל להצליף על הברנשים, כבר במטח האש הראשון הצליח להרוג שני קוזקים, הללו נדהמו מהשליטה של הנער בנשק שלהם, הם החלו לירות צרורות מהירים לכיוון העצים אך הקליעים נתזו בחזרה לאחוריהם ושני קוזקים נוספים נהרגו מהקליעים הללו ואחד נפצע קשה.

בכך לא הסתיים הסיפור, לפתע הפתיע מריאן אותם בתרגיל הסחה, הוא יצא לקראתם כביכול עומד הוא להסגיר את עצמו, הם נתנו לו להתקרב אליהם, כדי לאסור אותו מחדש, אבל כאן עשה שוב תרגיל מפתיע ביותר. הוא טיפס במהירות שלא תתואר על אחד הסוסים שעמד ללא בעליו שכבר היה הרוג על הארץ, הוא הדהיר את הסוס בין העצים בזריזות שלא תאומן, משם צלף אליהם והרג עוד שני קוזקים, עתה היו הקוזקים הנותרים בדילמה אם להמשיך. הם ראו בזה פליאה לא מצויה, נער כה צעיר ששולט ברובה ויודע את כל התרגילים, אין להם מה להפתיע אותו.

הבושה שלהם הייתה אם לבסוף יהרוג את כולם ויתפרסם שנער אחד התגבר על עשרה קוזקים, אולי לאותה בושה ואוי לאותה חרפה. הם החליטו שלעת עתה ייסוגו

מספורי המגיד

לאחוריהם כדי להזעיק קבוצה נוספת של קוזקים ולחסל את הנער או לשובות אותו ולהפוך אותו לחייל שלהם, אם יצליחו לרכוש אותו יש להם עתיד גדול איתו.

מריאן דהר בחסות היער, לאחר שקלט שהחיילים הנותרים הפסיקו לדלוק אחריו, החל לבדוק בזהירות שהוא לא מסתבך וטועה ביער. הוא דהר באיטיות רבה ובדק מסביב היכן היער מידלדל, הוא קיווה שזה יקרה לפני שהשמש תשקע, אם חלילה וחס איחר או אז יורע מצבו שבעתיים, אין לו מושג אילו חיות שורצות ביער לובלין, יתכן שאריות ונמרים לא מצויים בו, אבל זאבים וצבועים ואולי דובים כן מצויים, יש הרבה כאלו בערבות פולין, החיות הללו מסוכנות מאד, איתם הוא לא יודע איך עושים תרגילי הצלה.

לשמחתו הרבה גילה יציאה ממעבה היער, בס"ד יצא מהיער עוד בחסות היום, הוא נראה מזוויע בשל היותו שטוף דם מהפצעים הרבים שנפערו בפניו וידיו כשנדקר מהעצים המחוודדים שמילאו את היער ברבבותיהם, הוא קיווה לא להיתפס על ידי אנשי העיר שיחשדו בו כי הוא רוצח או משהו דומה, למרות צעירותו הנשק הקוזקי שבידו היה מחשיד.

למזלו הטוב הגיע לרחוב שהיה מוכר לו היטב, הוא היה קרוב למחנה "בריגדה" בו שהה כל אותה תקופה, כך יכול היה ללכת בבטחה עד לשער. השוער עצר אותו אבל מיהר לשחרר אותו כשגילה שזה מריאן, הוא ביקש להביא אותו אל המפקד הראשי כדי לספר לו על בנו שנמצא על עץ עבות במעבה היער, עוד מעט חושך והמצב אינו פשוט, להשאיר את יוליאן לבדו בחסות החשיכה כמעט בלי טיפת מים ומזון זה לאבד אותו לחלוטין.

יאנוש פדריקו נבהל מאד כששמע את כל הסיפור מפי מריאן, הוא הבין ממנו כי סיכן את חייו כדי להציל את בנו יקירו, הוא חיבק אותו ואמר לו: דע לך שבזה קנית לך ידיד אמת, למרות שאני יודע שלקריסטוף מנהל החוזה ולאבך ישנם תיקים שחורים משחור, עדיף שלא תדע, לא אעשה שימוש בזה נגדך, אתה רכשת את אימוני עד הסוף ואיתם אעשה חשבון בנפרד בסוף המלחמה.

למריאן לא היה מסלול ברור, איך מגיעים לעץ באמצע היער, אבל היה לו מתווה די הגיוני, בכל עת מנוסו השתדל לשמור על תוואי ברור כדי שלא להסתבך כמו קרוסלה, אחרת לא ידע איך לחזור במסע החילון.

יאנוש החליט לקחת סיכון רציני ביותר ראשו מבוקש ביותר על ידי הקוזקים שלא ירפו עד שיסירו את ראשו מעליו. הוא נטל עמו כ-60 חיילים מיומנים ביותר שהכירו את היער שאמנם היה די גדול אבל לא היה יער עד כיערות הגדולים, מי שחרש אותו כפי שצריך הכיר את התוואי שלו כמו מהלך בתוך העיר.

לפני שיצאו הם ערכו מיפוי של כל האזור, הם חילקו את היער לארבעה חלקים, הם תישאלו את מריאן וראו שהוא יודע ומבין ותופס את המיקום הטופוגרפי של כל צד,

התנצלות מאת המערכת:

מספורי המגיד

עקב תקלות קשות במחשב של המערכת, לא התאפשר להוציא את מסיפורי המגיד והוא יתפרסם ביחד עם כתה מקיפה של אחי על מירון.

מאת הסופר המהולל רב הכישרון הרה"ח רבי יאיר וינשטוק שליט"א

בס"ד

במערות צורים שעמדת

מירון של פעם, עם הניחוחות הקמאיים של ימי קדם. עם היהודים החסידיים מטבריה, צפת, וירושלים. סיפורים מלאי הוד והדר נשזרים זה לצד זה ומובילים אותנו במבוכי הסמטאות של צפת ופיתולי הדרך העולה מירונה. אנו חוברים ליהודים של צורה שחיו בתנאי עוני מחפירים ולא היה להם כזית ללפת את הפת, אבל נשמתם כמו פרח מרוב קדושה והתלהבות כאשר נראה צלו של ראש חודש אייר, החודש שבו מסתתר לו בתאריך י"ח לחודש, יום ההילולא של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי. כיום כאשר הכל כבר מובן וברור מאליו, ובנסיעה של שעתיים וחצי אתה מגיע ממרכז הארץ למירון, נעים להיזכר בימים בהם הכל נראה אחרת, ואל מירון הגעת רק אחרי ששברת את עצמותיך ברכיבה על גבה של פרידה עקשנית, שלעיתים הייתה מסוגלת לבעוט את הרוכב עליה ולהשליכו לאחד הנקיקים של תהום פעורה בעומק מאות מטרים. הבה נצא מעט משגרת הימים שבהם הכל מובן מאליו ונצלול אל ימים אחרים, בהם אפילו להשיג חמור לרכיבה לא היה דבר פשוט כל כך...

מירון לפני כ-150 שנה...

חודו של הר הג'רמק תקע את אצבעו ברקיע המשחיר כשהוא משרטט סביבו קווי מתאר עדינים.

למרגלותיו, על הר מירון החלו מטפסות שיירות של הולכי רגל שהשתרכו כשעל גבם צרורות ובהם דברי מאכל ונאדות של מים. אנשים נשים וטף צעדו במעלה ההר. פניהם מביעות כמיהה אל האור האלוקי הצפון בהר, ובעיקר, במערה

מספורי המגיד

הקדושה אשר בו. רגילים לקרוא למקום בשם "מערה", אך לאמיתו של דבר מדובר במבנה גדול, דו קומתי, הבנוי סביב המערה העתיקה בה נגנזו ארונותיהם של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי ובנו התנא האלוקי רבי אלעזר. כיפות כחולות מקומרות מעל חדרי כוכים עתיקים, חלונות צרים שנקרעו בכותלי החדרים מול ההרים הרמים. בחצר הייתה תכונה רוגשת של המוני חוגגים שנקבצו ובאו מארבע כנפות תבל. בליל של אנשים ונשים מכל הסוגים והמינים, הגילאים נעו בין חודש לפעוטות שהובאו בידי אמותיהם, ועד בני תשעים שהטריחו את גוום השחוח ואת צרור עצמותיהם הישישות עד מעלה ההר. קהל האלפים היו מעוטר בשלל תלבושות ססגוני. החל מלבושי הקאפטינים הזהובים, עבור דרך חבושי התרבושים האדומים, המשך בטף מגודל שיער הנישא על כתף אבותיו ומפזר את חיוכיו המתוקים לכל עבר. וכלה בנשים הצדקניות עטויות ספק שמלות ספק גלימות שחורות ארוכות. מליטות את פניהן בין דפי סידורים וספרי תפילות ישנים ומזילות דמעות כמים נוכח פני ארון הקודש.

על הגג, מעל מערת קברו של רבי אלעזר בן רבי שמעון בר יוחאי, החלו העסקנים לטפל בעמוד ההדלקה העתיק, שיש האומדים את גילו במאות שנים. למקום מובאות מטליות ספוגות בשמן כהה ונודף ארומה חריפה של זיתים ומושלכות בזו אחר זו לתוך עומק עיגול ההדלקה.

מסביב כבר מתחילים להיקהל בני נוער וילדים משולהבים המקפצים בהתרגשות וציפייה דרוכה לטקס המסורתי של העלאת עמוד האש בעוד שעה קלה. רבי הערשיל שמש, הממונה על ההדלקה מזה עשרות שנים, ואי אלו מן הקהל מסביב טוענים בלהט כי גם סביהם זוכרים היטב את רבי הערשיל בגרסה יותר צעירה שלו וזקן יותר שחור, מעלה את הלהב בלב רוגש לפני כיובל שנים.

מערת הרשב"י מתכוננת לקראת המעמד הגדול של ההדלקה לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי כמדי שנה בשנה. המנגנים המסורתיים היו: שמעון "קלרינט'ער", אחד הנגנים האגדיים של צפת הנחשב לאחד מאלו שקיבעו את הקלרינט ככלי המרכזי במירון (לפני כן הכינור היה נפוץ יותר). וקברו נכרה בבית העלמין הישן בצפת סמוך לקברו של הרידב"ז מסלוצק. יצחק "שפילער" (יצחק המנגן); דמות מפורסמת נוספת מהיישוב הישן שהייתה מזוהה עם הנגינה במירון ובל"ג בעומר; משפחת סגל: המשפחה המזוהה ביותר עם "ניגוני מירון". לפני מאה שנה ומעלה היו אלו בני הדורות הקודמים של המשפחה (כמו אריה לייב סגל). המפורסם שבהם, אברהם סגל ("אברום קלרינט'ער" או "שפילער"), החל את דרכו כנגן צעיר באותן שנים והפך ברבות השנים לסמל של הנגינה

מספורי המגיד

המירונית האותנטית. משפחת שפילמן: משפחת כליזמרים ענפה מצפת ומירושלים, שחבריה ניגנו בכינור ובחליל באירועי הקהילה בגליל.

עתה, בשעה נרגשת זו של טרם הדלקה, נאספים המנגנים אל עמדתם, כל אחד במקומו השמור לו מימים ימימה, מיטיבים את ישיבתם מול עמוד ההדלקה ומתכוננים ברגשה לקראת הרגע הגדול שבו תועלה האש ותאחז במטליות ספוגות השמן, כאשר לשונות האש מלחכות את הכל ברעבתנות חסרת פשרות.

הקהל נאסף אל מערת רשב"י ותפילת ערבית בוערת, כאשר ברקיע המשחיר החל מנצנץ אורם החיזור של שלושה כוכבים ראשונים. החזן – רבה של צפת הגאון הקדוש רבי שמואל העליר זצוק"ל – ניגש אל התיבה, ואינך יודע מי בוער יותר, האם האש שעוד שעה קלה תתנשא לגובה רב, או הרב העליר, שנשמתו – דומה – עומדת לפרוח מקרבו מרוב רגשי אש קודש.

"והוא רחום" ניתן האות לאירועי היום כאשר זעקתו של הרב העליר מחרישה את כל בעלי האוזן סביב, שאגת תפילתו מגיעה למרחקים עצומים, וחדי אוזן טוענים שהם מסוגלים לשמוע את ה"והוא רחום" שלו בעומדם על גגות הבתים בצפת הרחוקה משם כעשרה קילומטר (!).

תפילת העמידה ה"שמונה עשרה" נמשכה הרבה מעבר לרגיל, כחצי שעה ויותר של זעקות אדירות שפלחו את האוויר ומוססו את הלבבות עד שניתכו והיו למים. "והיה השם למלך על כל הארץ", נשמעת קריאתו הנרגשת של הרב העליר כאות לסיום התפילה, ומיד לאחריה מטפס הרב הנכבד ואחריו כל הנוכחים בחצר במדרגות הישנות בואכה גג הציון, והכל פוסעים בטפיפות רגליים ממהרות לרוץ לעבר עמוד ההדלקה שכעת היה מוקף מגדה לגדה במאות ואולי אלפי חוגגים נרגשים. פך שמן גדול נישא על ידי הרב העליר לעבר העמוד וכעת החל הרב ליצוק את השמן לתוך האגן המושחר ממאות שנים של הדלקות ולהספיג את המטליות, בגדי שיראין ומשי יקרים שהושלכו פנימה מידיהם הרועדות של אנשים ונשים שטרחו לבוא לכאן בנסיעה ארוכה מקרוב ומרחוק. זה הגיע ממצרים וזה מסוריה, כאן אדון נכבד בעל שפם מעוקל וחבוש תרבוש כחול כהה, אוחז ב"וועסט" משי ארגמני אותו הוא ממהר להשליך פנימה בטרם יצית הרב את המדורה, ולעומתו עומדת גבירה נכבדה שהגיעה מלבנון עם שתי בנותיה שזה מכבר הגיעו לפרקן ועדיין לא מצאו את זיווגן, והיא הביאה אתה שי נאה לכבוד רבי שמעון: מטפחת משי מפוארת שנרקמה במיוחד עבור ההדלקה. לצידה עומדת עוד בת תפנוקים שעשתה מאות קילומטרים מערב הסעודית בשיירת גמלים ענקיים וגם היא הביאה מנחה בצורת בדי קטיפה יקרים שגם הם עומדים להיות מוקטרים ומוגשים לכבוד התנא האלוקי.

מספורי המגיד

וכך, מרגע לרגע גובר הלחץ מסביב עד שעוד רגע הכל כמו עומד להתפרק. או אז ניתן האות.

נער צעיר וחינני שפיאותיו סדורות לו תלתלים בהירים והן מתנופפות לצידי ראשו ברוח הערב הקלילה מגיע במרוצה עם לפיד עשוי שעווה שחורה. הוא מגישו בהתרגשות עצורה לידיו של הרב. הרב משתוחח לרגע מעל הלפיד כשבידיו שתי אבני אש. הוא משפשף את האבנים זו בזו בתנועות נמרצות עד שניצוץ אחד ניתז ופוגש את הבד הספוג שמן. הבד מתלקח על נקלה והלפיד הבוער הלפות בידיו האיתנות של הרב מתקרב אל האגן ולהבותיו פוגשות את ערמת הסמרטוטים הרטובים משמן. בן רגע מתלקחת אש גבוהה.

בו זמנית פורצת השירה הנרגשת מפי הקהל כאיש אחד בלב אחד: "לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי".

לא עוברות אלא שניות אחדות וכל החצר הופכת לריקוד אחד ענק. נערים אוחזים בידיהם של זקנים, אברכי משי מחוללים בקלילות לצלילי הקלרינט והכינורות, ילדים לבושי "חלאטים" פרחוניים מקפצים בקלילות ורוקדים ריקודי "קדצ'קע" כשידיהם על מותניהם והם מנתרים הנה ושוב בתנועות מלאות חן וטעם טוב.

ציבור הנשים החסודות עומד בירכתיים וצופה בריקודים בעיניים מצועפות דמעה. מדי פעם נשמעה קריאה נרגשת: "רבי שמעון הקדוש, עמוד לימיני בעת צרתי". חברתה לעומתה תענה בקריאה דומה, "אללי לי, בתי הצדקנית עטיל כבר בת 28 ועדיין לא נכנסה לחופה, מה יהיה?" ושתיהן פורצות ביבבה מלאת תקווה.

וכך במשך כל הלילה והיום שלמחרתו נמשכת ההילולא. אנשים כאן לא רואים שינה בעיניהם והם מחוללים במעגל שעות ארוכות בלי להתעייף, משמר יוצר ומשמר נכנס. מדי פעם נכנסת קבוצה לשפוך את ליבה ליד הציון המואר כולו בעששיות של שמן וצלליות ענק מצטיירות על הכתלים כציורים פלאיים של צייר קדמון. חסידים ואנשי מעשה לומדים זוהר בחבורה כשהם ישובים על הארץ ומסבים ליד שולחנות ארוכים. כמה קשישים ברי מזל זוכים לספלון קהווה מהביל וריחני והם לוגמים ממנו בנחת, עת שעיניהם חולפות בין השיטין של ספר הזוהר. מדי פעם פורץ ויכוח בין הלומדים למה התכוון תנא פלוני במאמר כלשהו, זה טוען בכה וזה בכה עד שהזקן בחבורה מכריע את הוויכוח במענה נחרץ שאין אחריו ולא כלום.

מספורי המגיד

עודנו אברך צעיר הגיע ארצה הצדיק רבי שמואל מסלונים, נכדו של האדמו"ר בעל "יסוד העבודה", ובימי שהותו כאן נסע לקראת ל"ג בעומר למירון. בהיותו במערה הצטופף יחד עם האלפים הרבים כאשר לפתע שומעות אוזניו שיחה לא רגילה.

עמדה שם אשה קשת רוח שמיררה בבכי צווחני על צרותיה.

לידה עמדה גבירה אחת שעשתה את הדרך הארוכה מטריפולי שבלבנון, (להבדיל מטריפולי בירת לוב) וניסתה להתרכז בתפילה. לבקש על הצלחתה בעסקיה הגדולים המסועפים, אך צווחתיה של הענייה חוררו את אוזניה והיא לא יכלה לשאת עוד:

"אמרי לי מה את רוצה?" פנתה אל הענייה בשאלה שמחציתה הזדהות וחמלה ומחציתה רוגזה קלה על זאת שמפריעה לה להתרכז.

הענייה לא טרחה לענות לה אלא ניהלה כעין משא ומתן עם רבי שמעון. "ראה את זאת העשירה. היא מבקשת הצלחה לעסקיה הגדולים, ואילו אני, מה אני מבקשת בסך הכל? אינני מבקשת אלא שיהיה לי לחם לתת לעוללי הקטנים ולחתן את שתי בנותיי שהגיעו לפרקן".

העשירה פונה אליה.

"כמה את צריכה עבור הוצאותייך?"

"מאה לירות מצריות" משיבה ההיא וסומק קל עולה על פניה. מרגישה את לבה הולם. ישועתה קרובה לבוא! "אולי מאה וחמישים" היא לובשת עוז נוכח הבעת החמלה של העשירה.

הגבירה אינה מהססת אפילו לשנייה. היא שולפת את ארנקה מחיקה ושולפת ממנו מאה וחמישים לירות מצריות אותן היא מניח בידיה של הדלה. ומיד מסובבת היא את גבה אל הענייה, פניה אל הציון ויללה פורצת מפיה:

"רבי שמעון, ראה נא, זאת הענייה כבר פעלה והתמלאה בקשתה מיד. אנא עזור גם לי שיתמלאו בקשותיי".

לפי נוסחה אחרת, טענה העשירה מול הציון:

"רבי שמעון! נוכחתי לראות שיש בכוחך להושיע את הבאים אליך. כי הלא זו האשה שעמדה לידי פעלה בו במקום והתמלאה בקשתה מיד, אם כן, אנא עזור גם לי".

מספורי המגיד

מהו כסא אחד לעומת בית שנשרף?

בטבריה של ימי קדם, לפני 130 שנה חיו שני שרפי מעלה, רבי משה'לה ברדיטשובער ובנו רבי הערשלה ברדיטשובער. קדושי עליון היו ובעלי רוח הקודש. חסידי רז'ין ומשויכים לענף חסידות באיאן. האדמו"ר ה"ברכת אברהם" ומי שקדם לו בהנהגת חסידות סלונים, לאחר שהרבי הצעיר המוהרשד"י בנו של האדמו"ר ה"בית אברהם", נעקד בימי הזעם של השואה. הרה"ק רבי מרדכי חיים המפורסם בכינוי "רבי מוטל סלונים" עמדו בפניהם בביטול מוחלט כעבדא קמיה מארי.

רבי הערשלה – התברר למפרע – ידע נכוחה מה שעומד לקרות לבנו רבי יוסף דוב רזנשטיין. (קברו מוכר לכל העולים למירון, ונמצא מיד בירידה הראשונה בדרך היורדת משער החצר בהיכלא דרשב"י). הוא נתן מטבע לחסיד המופלג רבי שמואל לוריא (מחשובי ה"עובדים" בחבורת חסידי סלונים בטבריה לפני שני דורות) כדי שיאמר עליו קדיש בשנה הראשונה לפטירתו, מכיוון שברוח קדשו ידע שבנו ייספה במפולת ולאחר אריכות ימיו ושנותיו, לא היה מי שיאמר עליו קדיש.

רבי הערשלה לא רצה לנסוע למירון כי לבו ניבא לו חזות קשה. ברם המחותנים שלו שהגיעו מירושלים ובאו לבקרו בביתו בטבריה - באו אליו בטענות: "אנחנו באנו מירושלים עד טבריה (פעם כידוע הייתה זו נסיעה מפרכת של כמה ימים) ואתם לא תבואו איתנו למירון?!"

וכך הצטרף אליהם רבי יוסף דוב.

כאשר נודע לאביו רבי הערשלה שהוא נסע, דלק אחריו לעכבו אולם איחר את המועד כי בנו כבר לא היה שם ונסע למירון.

לאחר האסון נכנסו זקני העדה: רבי יואל אשכנזי, רבי מוטל סלונים ורבי אברהם וינברג (ה"ברכת אברהם") לביתו של אביו כדי לבשר לו מה שאירע. כאשר נכנסו לביתו וישבו איתו בשבת תחכמוני תקפה אותם צמרמורת לשמע דבריו:

"אני יודע מה אתם רוצים לומר לי" פתח ואמר להם, "אבל מהו כסא אחד שנשרף לעומת הבית כולו שנשרף! געוואלד! הבית, בית המקדש, הבית של

מספורי המגיד

ריבונו של עולם נשרף, אז מה הערך של עוד כיסא אחד שנשרף. הבן שלי שקיפח את חייו במירון..."

ורבי יוסף דוב – בל נשכח – היה בנו היחיד. כל עולמו!

דקה אחר כך אמר להם "שתו לחיים". וסיפר להם סיפור מרעיש. כאשר רבי מוטל סיפר את זה לדברי שמואל הוא ביקש ממנו שיספר את זה שוב ושוב. וכך סיפר האב השכול:

כאשר הצדיק הקדוש רבי פנחס מקוריץ הסתלק לגנזי מרומים היה זה ביום שישי, ערב שבת. בנו רבי יעקב שמשון מזסלב בכה מאוד. רבי חיים מקראסנא שנמנה על תלמידי הבעל שם טוב הקדוש שנכנס לנחמו ביום שישי שאלו: "מדוע אתה כל כך בוכה? היום בליל שבת קודש אביך יגיד קבלת שבת בגן עדן התחתון ומחר בבוקר הוא כבר יאמר "א-ל אדון" בגן עדן העליון".

נענה ואמר לו הבן, "נכון מאוד. יא יא. אבער אנטקעגין וועמען דארף ער זיך שטעלין". (הכל נכון, אבל כלפי מי הוא צריך לעמוד. לפני מלך מלכי המלכים!)

וכדי להבין את גודל מדרגותיהם של האב והבן צריך לספר כאן כי בעת הסתלקותו של רבי משה'לה מברדיטשוב ביקש להוליכו אל ישיבת "אור תורה" הממוקמת מול ציון קדשו של רבי מאיר בעל הנס, יען כי ברצונו להשיב את נשמתו לבוראה במקום קדוש.

נטלוהו ארבעה חסידים על גבי כסא והוליכוהו לישיבת "אור תורה", ומול ציונו של התנא רבי מאיר בעל הנס השיב רבי משה'לה את נשמתו ליוצרה ברגע כמימרא, ופרחה נשמתו במיתת נשיקה.

(הבית אברהם גם מביא את הסיפור הזה בפרשת ניצבים על הפסוק "אתם ניצבים", לפני מי אתם צריכים להתייבב).

במירון כולם שווים

בשנת תרצ"ה הגיעו האחים הנסיכים לבית ויז'ניץ - צאצאים לגזע רוז'ין רב היחס - לבקר בארץ ובל"ג בעומר של אותה שנה נסעו למירון.

כאשר נכנסו האחים בצוותא להיכלו של רבי שמעון, החלה תכונה רוגשת במקום וחסידים צעירים נלהבים דחקו ודחפו לכל עבר. "פנו דרך לבניו הקדושים של הרבי מויז'ניץ!". הייתה שם אשה אחת ששמעה וראתה את המראות והיא הרימה קול זעקה:

"כאן במירון אצל רבי שמעון אין מיוחסים. כולם כאן הם שווים!"

מספורי המגיד

שמע אותה רבי חיים מאיר ונענה מיד:

"היא צודקת, האשה הזו צודקת. כאן אצל רבי שמעון אין מיוחסים. כאן במירון כולם שווים".

כ"ק האדמו"ר הנתיבות שלום זצ"ל סיפר:

"הייתי במירון בזמן מלחמת העולם השנייה. הבכיות שהיו במקום אינן ניתנות לתיאור. זה איבד את אחיו וזה את בנו. אנשים בכו שם את נשמתם. אנשים לא ידעו להיכן ילדיהם נעלמו בזמן המלחמה הנוראה באירופה. הילדים לא ידעו היכן הוריהם נמצאים, ההורים לא ידעו היכן הילדים. הבלבול היה גדול מאוד.

ובתוך כל אותה המולה – סיפר מרנא הנת"ש – פתאום ראיתי אחד מן ה"טיפוסים" של מירון מתהלך במערה עם פח מלא שמן זית. הוא חלף ליד ברנש אמריקאי שהיה לבוש בחליפה לבנה בוהקת וכאשר חלף לידו לא נזהר, הוא נתקל בו והשמן ניתז באחת והכתים את החליפה הצחורה בכתמי שמן מרובבים. אך לא רק היא, אלא כל גופו של אותו יצור אמריקאי התמלא בשמן שחור מכף רגלו ועד ראשו. הייתי בטוח שהוא יתפרץ כהר געש, שהוא יהרוג את אותו יצור תימהוני, סיפר הנת"ש, ברם, למרבה הפליאה, האיש הגיב באדישות גמורה. נענע מעט את החליפה המטונפת והמשיך להתפלל כאילו לא קרה כלום. בסיימו לספר את המעשה, הפטיר הרבי הנתיבות בהתפעלות עצומה: "אח, כוחו דרבי שמעון. אח, כוחו דרבי שמעון".

יצאתי לחצר - המשיך הרבי וסיפר - ושמה אני רואה יהודים רוקדים ושרים "טאטע איך לויב דיר, טאטע איך דאנק דיר ווייל איך האב דיר ליב". (אבא, אני מודה לך, אבא אני אוהב אותך) "אשרנו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירושתנו".

עצמתי את עיני ואמרתי בלב הומה ועולה על גדותיו מרוב אושר: ריבונו של עולם. אתה לא פושט את הרגל. תראה איזו אומה יפה יש לך. אבא לא עוזב את הילדים שלו בשום מצב.

ומעשה ברבנית הצדקנית מרת חווה ע"ה, אשתו של הרבי הנתיבות שלום, היה זה בשנת תרצ"ח כאשר אחיה הבחור המצוין יצחק מתתיהו נרצח בידי ישמעאלים ארורים. המצב בארץ ישראל היה מאוד מתוח. ורק שני אוטובוסים נסעו אותה שנה למירון. אחד הגיע מצפת ואחד מטבריה. אנשי ירושלים כלל לא נסעו באותה שנה.

מספורי המגיד

הרבי הנת"ש שהיה אז אברך צעיר, שקע בדבקות של תפילה עם כל המוחין, ובלהט התפילה לא שם לבו מה קורה סביבו.

האוטובוסים שעם אחד מהם היה אמור לעזוב את מירון, חמקו עברו ונסעו משם, והוא נשאר בודד במקום. לא היה שם אף אדם. בדמיון שלנו מירון היא מקום שוקק חיים, אבל באותה עת המקום ההוא היה נטוש לחלוטין. על הר הג'רמק התגוררו ישמעאלים פראיים שזכו לכינוי "הקניבלים" והתהלכו עליהם שמועות שהם קניבלים, אוכלי אדם. אכזריים מאוד. הוא התעורר מדבקות תפילתו וגילה את עצמו לבד. באותם ימים לא היה טלפון כדי להודיע לזוגתו מה קורה אתו. הוא היה מלא פחד, מה אעשה כאן עכשיו, שאל את עצמו בליבו. "אני מוקף בחיות רעות, לגמרי לבד. בחושך העבות. שמא תאמר אדליק את הנרות שנשארו כאן, עוד מהם גם הם יכבו ואני אישאר כאן בחושך והעלטה".

ופתאום נכנסה אל לבו מחשבת ניחומים, "כמה אבא שלי החסיד רבי משה אברהם ברזובסקי היה מכן לשלם כדי להיות כאן במצב הזה!".

המחשבה הזאת הכניסו בו שמחה עצומה. שהחליפה את הפחד הנורא. הרה"צ רבי מאיר ברזובסקי, בנו של כקש"ת מרן האדמו"ר מסלונים שליט"א (שהקרדיט לרבים מהסיפורים בכתבה זו מגיע לו) מספר:

"זכורני את זקני הנת"ש מספר שהוא הלך לישון לבדו ביער, נרדם ביום והתעורר בלילה. מישהו אחר אמר לי שהוא לא נשאר לישון שם אלא עלה על אוטובוס ערבי ונסע משם. כדי להמחיש את הדבר נסבר את האוזן ונשווה זאת למציאות ימינו וראה נא בעיני רוחך, כיצד אתה עולה על אוטובוס ערבי בקלקיליה ונוסע לטבריה..."

רבי ברוך ממעז'בוז זיע"א ישב פעם בהילולת ל"ג בעומר עם כמה צדיקים. ביניהם היה גם הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא זי"ע. בעת שישבו ציווה רבי ברוך שכל אחד מהנאספים יקרא מאמר מספר הזוהר הקדוש. לאחר שקראו כולם, קרא גם הוא וכשגמר לקרוא את המאמר מהזוהר קם על רגליו והכריז:

"איזדראסטוו רבי שמעון!"

("ברוך הבא רבי שמעון", ברוסית)

באותה שעה נפלו אימה ופחד על הנוכחים.

אמר אז הרה"ק מאפטא:

[illegible]

<http://mevasser-tov.ru/index.php/he/the-maggid>